

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“30” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни: за вибором

факультет: міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
29 серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБИНИК ПРОГРАМИ: Ігор ТИМОШЕНКОВ, д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 року

Завідувач кафедри

Ірина ДЕРІД

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Міжнародні економічні відносини» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-наукової програми

Олена ДОВГАЛЬ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНЦА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методологія економічних досліджень» складена відповідно до програми підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» кваліфікації доктор філософії з міжнародних економічних відносин.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування поглиблених теоретичних уявлень про цілісну концепцію наукового дослідження в економічних науках, й на цій основі – практичних навичок і умінь організації і проведення наукового дослідження, починаючи від обґрунтування його загальнофілософських основ і закінчуючи визначенням конкретних напрямів, форм і методів збору, аналізу, інтерпретації і презентації наукових результатів, на рівні, який відповідав би вимогам підготовки докторів філософії.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – формування та розвиток у здобувачів програмних компетентностей, необхідних для розв’язання ними актуальних проблем дослідницько-інноваційної, професійної та викладацької діяльності у сфері міжнародних економічних відносин та відображення їх у власному науковому дослідженні:

ЗК 1. Здатність до набуття універсальних навичок дослідника: пошуку, систематизації і синтезу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність формувати системний науковий світогляд, проявляти креативність, продукувати і приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 3. Здатність до абстрактного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів в умовах обмеженості часу і ресурсів з урахуванням принципів тайм-менеджменту.

ЗК 4. Здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами при оформленні наукових та академічних текстів, демонстрації результатів наукових досліджень у ході дискусій та наукової полеміки.

ЗК 5. Здатність працювати в команді дослідників, як з України, так і з країн ЄС, виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети – інтеграції України в ЄС, сповідуючи та дотримуючись принципів наукової етики.

ФК 1. Здатність демонструвати глибокі знання сучасних теоретичних, методологічних та методичних засад функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

ФК 2. Здатність до формування наукового цілісного уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції.

ФК 3. Здатність до аналітичного мислення та практичних навичок систематизації інформації з метою обробки великих масивів даних, здійснення оцінювання та прогнозування міжнародних економічних та соціальних явищ.

ФК 4. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

ФК 5. Здатність здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

ФК 6. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу, визначати тенденції та особливості процесу євроінтеграції України, виявляти сучасні проблеми, формулювати відповідні висновки, пропозиції та рекомендації щодо їх вирішення, формувати прогнози та перспективні напрямки його подальшого розвитку.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни для підготовки	
Обов'язкова / За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
14 год.	8 год. (з них: 2 год. ауд., 6 год. дист.)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Самостійна робота	
120 год.	142 год.
Індивідуальні завдання	
	-

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких результатів навчання:

ПРН 1. Проводити міждисциплінарні наукові дослідження економічних процесів, володіючи належним рівнем загальнонаукових компетентностей, які сприяють формуванню цілісного наукового підходу, професійної етики та загального культурного кругозору.

ПРН 2. Демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації, пропонувати неординарні підходи з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених завдань.

ПРН 3. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.

ПРН 4. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень як державною так і іноземними мовами, демонструвати усну та письмову комунікацію.

ПРН 5. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, дотримуючись принципів наукової етики.

ПРН 7. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії, парадигми глобального економічного розвитку, новітні підходи до функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

ПРН 8. Мати наукове цілісне уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції, визначати тенденції та особливості процесу євроінтеграції України.

ПРН 9. Володіти аналітичним мисленням та методиками систематизації інформації обробки великих масивів даних, оцінювання та прогнозування економічних та соціальних явищ.

ПРН 10. Застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

ПРН 11. Здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Зміст і головні етапи наукового дослідження

Основні етапи планування та проведення досліджень. Вибір проблеми і формулювання теми дослідження. Огляд наявної літератури з теми дослідження. Постановка цілі і завдань дослідження. Вибір методів дослідження. Вибір або створення моделі і робота з моделлю. Збір та обробка даних. Інтерпретація даних. Презентація результатів дослідження. Впровадження результатів дослідження.

Представлення результатів дослідження. Звіт. Участь у наукових конференціях, семінарах, симпозіумах та інших наукових зібраннях. Статті у наукових виданнях і їх елементи. Постановка проблеми, Аналіз досліджень і публікацій. Виділення невирішених частин загальної проблеми. Постановка завдання. Виклад основного матеріалу. Висновки.

Науковий стиль викладання. Логічна послідовність викладу. Узагальненість і абстрактність. Об'єктивність. Точність і ясність. Насиченість спеціальними термінами. Синтаксичні та лексичні особливості наукового стилю. Різновиди і жанри наукового стилю: власне науковий; науково-інформативний; науково-довідковий; науково-популярний; навчально-науковий.

Тема 2. Етика наукових досліджень

Причини виникнення етичних проблем у науковій діяльності.

Етичні принципи наукової діяльності. Чесність. Ретельність і скрупульозність. Інтелектуальна свобода. Відкритість. Визнання заслуг і авторства інших учених. Відповідальність перед суспільством.

Недобросовісна практика наукових досліджень. Фабрикація даних. Фальсифікація даних. Приховування факту відсутності деяких даних. Ігнорування даних, що не підтверджують певну ідею. Плагіат. Дублювання публікацій. Не включення дослідників у список авторів наукової публікації. Недобросовісне використання конфіденційної інформації.

Особливості етичних проблем у соціальних науках. Етичні Кодекси.

Тема 3. Соціальна інформація і методи її одержання

Типи даних, що використовуються в процесі дослідження. Первинні і вторинні дані. Кількісні та якісні дані.

Методи збору якісних даних. Пошукові дослідження. Методи збору первинних якісних даних: індивідуальне деталізоване інтерв'ювання; опитування експертів; фокус-групове обговорення.

Наукові спостереження і їхні види. Приховане спостереження. Структуроване і неструктуроване спостереження.

Опитування як метод збору даних. Помилки при проведенні опитувань. Поперечне і поздовжнє дослідження. Різновиди опитування за методом комунікації. Особисте інтерв'ювання. Телефонне опитування. Поштове опитування. Опитування в Internet. Помилки опитувань. Випадкові помилки. Систематичні помилки. Респондентські та адміністративні помилки.

Експерименти і помилки при їхньому проведенні. Експерименти лабораторні і польові. Особливості проведення експериментів. Хоторнський ефект. Історичний ефект. Ефект зрілості. Ефект претестування. Інструментальний ефект. Ефект відбору. Ефект вибування. Схеми організації експериментів. Схеми «до і після» для однієї групи. Схеми «до і після» з контрольною групою. Схеми «Латинський квадрат». Схеми експерименту з побудовою часових рядів.

Тема 4. Зміст і особливості виміру соціальних явищ і процесів

Основні вимоги до системи вимірювань у соціальних дослідженнях. Надійність вимірювань. Валідність (вірогідність) вимірювань. Чутливість вимірювань.

Шкали в соціальних дослідженнях. Номінальні шкали. Порядкові шкали. Інтервальні шкали. Шкали відносин або абсолютні шкали. Прості шкали. Шкали якості. Шкали важливості. Шкали інтересу. Рейтингові шкали. Шкали Лайкерта. Шкали семантичного диференціала. Шкали порівняльні і непорівняльні. Шкали збалансовані і незбалансовані. Шкали примусового і непримусового вибору.

Організація опитувань і вимоги щодо складання анкет. Головні завдання розробки листа дослідження (анкети, формуляра опитування). Вибір змісту і тематики питань. Визначення ступеню структуризації анкети. Формулювання питань. Визначення послідовності питань в анкеті. Визначення дизайну анкети.

Тема 5. Вибіркові дослідження соціальних явищ і процесів

Поняття вибірки. Процедура складання вибірки. Генеральна сукупність і вибірка. Етапи формування вибірки.

Випадкові методи складання вибірки. Процедура побудови простої випадкової вибірки. Проблема формування повної та незміщеної бази відбору. Стратифікаційний метод складання випадкових вибірок. Поділ генеральної сукупності на страти. Визначення обсягів вибірки всередині страт. Систематичний метод складання випадкових вибірок.

Невипадкові методи складання вибірки. Складання зручної вибірки. Експертний відбір. Метод квот. Метод «снігової кулі».

Основні статистичні величини, що визначаються в процесі дослідження. Середня і дисперсія для генеральної сукупності. Стандартне відхилення. Розмір (число елементів).

Поняття розподілу вибірових середніх. Нормальний розподіл.

Довірчий інтервал і процедура його розрахунку. Визначення розміру вибірки. Оцінка довірчого інтервалу і розміру вибірки при вивченні відсоткових співвідношень.

Тема 6. Перший етап статистичного аналізу результатів дослідження: попередня оцінка і первинна обробка даних

Редагування та кодування даних.

Табуляція даних. Табуляція уніваріантна, біваріантна, мультиваріантна.

Особливості використання MS Excel та SPSS.

Тема 7. Другий етап статистичного аналізу результатів дослідження: тестування статистичної значущості даних

Загальна процедура тестування статистичної значущості результатів дослідження. Етапи тестування статистичної значущості отриманих результатів. Виявлення відхилення або відмінності в отриманих даних. Формулювання нульової і альтернативної гіпотез. Розрахунок величини спостережуваного відхилення. Порівняння розрахованого показника з критичним значенням. Висновок про статистичну значущість відхилення.

Помилки першого і другого роду.

Методи тестування статистичної значущості. Z - t -розподіли. Метод χ^2 -квадратів. Дисперсійний аналіз.

Тема 8. Третій етап статистичного аналізу результатів дослідження: встановлення причинно-наслідкових зв'язків змінних і прогнозування їх динаміки

Кореляційний аналіз. Коваріація. Коефіцієнт кореляції. Розрахунок коефіцієнта кореляції в MS Excel.

Регресійний аналіз. Кореляційно-регресійний аналіз. Апроксимація даних. Лінійна регресія. Коефіцієнт регресії. Метод найменших квадратів. Коефіцієнт детермінації R^2 . Розрахунок рівняння регресії в MS Excel.

Кластерний аналіз. Правило «одного зв'язку». Правило «середнього зв'язку».

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	с	інд	ср		л	с	інд	ср
Тема 1. Зміст і головні етапи наукового дослідження	18	2	2		14	21	1			20
Тема 2. Етика наукових досліджень	17	1	2		14	21	1			20
Тема 3. Соціальна інформація і методи її одержання	17	1	2		14	21	1			20
Тема 4. Зміст і особливості виміру соціальних явищ і процесів	18	2	2		14	12	1			11
Тема 5. Вибіркові дослідження соціальних явищ і процесів	20	2	2		16	12	1			11
Тема 6. Перший етап статистичного аналізу результатів дослідження: попередня оцінка і первинна обробка даних	20	2	2		16	21	1			20
Тема 7. Другий етап статистичного аналізу результатів дослідження: тестування статистичної значущості даних	20	2	2		16	21	1			20
Тема 8. Третій етап статистичного аналізу результатів дослідження: встановлення причинно-наслідкових зв'язків змінних і прогнозування їх динаміки	20	2	2		16	21	1			20
Усього годин	150	14	16		120	150	8			142

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Зміст і головні етапи наукового дослідження	2
2.	Тема 2. Етика наукових досліджень	2
3.	Тема 3. Соціальна інформація і методи її одержання	2
4.	Тема 4. Зміст і особливості виміру соціальних явищ і процесів	2
5.	Тема 5. Вибіркові дослідження соціальних явищ і процесів	2
6.	Тема 6. Перший етап статистичного аналізу результатів дослідження: попередня оцінка і первинна обробка даних	2
7.	Тема 7. Другий етап статистичного аналізу результатів дослідження: тестування статистичної значущості даних	2
8.	Тема 8. Третій етап статистичного аналізу результатів дослідження: встановлення причинно-наслідкових зв'язків змінних і прогнозування їх динаміки	2
	Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Розробка концепт-проекту економічного дослідження і обґрунтування змісту його основних етапів	14	20
2.	Визначення змісту і складових наукової етики на прикладі Міжнародного кодексу маркетингових і соціальних досліджень ICC / ESOMAR, розробленого Європейським товариством досліджень громадської думки та маркетингових досліджень (European Society of Opinion and Market Research – ESOMAR) та Міжнародною торговою палатою (International Commerce Chamber – ICC)	14	20
3.	Порівняння можливостей і обмежень використання спостережень, опитувань і експериментів у дослідженнях соціальних явищ і процесів в Україні	14	20
4.	Розробка формуляра опитування	14	11
5.	Побудова випадкових і не випадкових вибірок, визначення довірчого інтервалу і розміру вибірки	16	11
6.	Табуляція даних (уніваріантна, біваріантна, мультиваріантна)	16	20
7.	Оцінка статистичної значущості результатів дослідження (Z - t -розподіли, метод χ^2 -квадратів, дисперсійний аналіз)	16	20
8.	Кореляційний аналіз, регресійний аналіз, кластерний аналіз даних економічного дослідження	16	20
	Разом	120	142

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – взаємодія між викладачем і аспірантом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до аспіранта, а також самостійної та індивідуальної роботи аспіранта. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
 - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
 - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
 - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, **проміжний контроль** – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням практичних завдань за темами курсу.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки аспірантів: виконання практичних завдань за темами курсу; тестові завдання; письмова форма заліку.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст залікового завдання й оцінювання відповідей на заліку:

- теоретичне питання – 15 балів
- творче питання – 25 балів

У разі використання заборонених джерел на заліку аспірант на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота								Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	60	40 (15 балів за теоретичне питання та 25 балів за творче питання)	100
7	7	7	7	8	8	8	8			
7 балів за виконання завдань за 1-4 темами та 8 балів за виконання завдань за 5-8 темами										

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Знання аспірантів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- **«90–100» (відмінно)** – аспірант міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- **«70–89» (добре)** – аспірант добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладення теоретичного змісту або при аналізі практичного;
- **«50–69» (задовільно)** – аспірант в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
- **«0–49» (незадовільно)** – аспірант не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Основи наукових досліджень: методологія і практика : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / І. В. Тимошенко, В. І. Сідоров, О. М. Нащекіна ; за заг. ред. проф. І. В. Тимошенкова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 252 с.

Додаткова

Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підруч. / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.

Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.

Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.

Кушнарєнко Н. М., Удалов В. К. Наукова обробка документів : підруч. / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалов – К. : «Знання», 2006. – 331 с.

П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / І. С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.

Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень : підруч. / М. І. Пилипчук, А. С. Григор'єв, В. В. Шостак – К. : Знання, 2007. – 270 с.

Свердан М. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / М. М. Свердан, М. Р. Свердан. – Чернівці: «Рута», 2006. – 352 с.

Тимошенко І. В. Економічна теорія права. Метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 24 с.

Тимошенко І. В. Менеджмент і маркетинг. Метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 22 с.

Тимошенко І. В., Нащекіна О. М. Міжнародні порівняльні дослідження у дзеркалі риторичної концепції методу економічної науки. Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Харків : Право. – 2019. № 4 (35). с. 11-13.

Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Г. С. Цехмістрова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.

Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 6-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 310 с.

Timoshenkov I. V., Nashchekina O. N., Shkodina I. V. Economic indicators as instruments of the rhetoric of science. Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Харків : Право. – 2019. № 1 (36). с. 42-56.

Timoshenkov Igor, Babenko Vitalina, Nashchekina Olga, Makovoz Oksana. Institutional Foundations of Ukraine's Transition to the Green Economy. Research in World Economy. 2020. Vol. 11, No 4, Special Issue, p. 16 – 22.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс] / Національна Академія Наук України, 2009. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>. – Назва з екрану. – Дата перегляду: 07.09.2021.

ICC/ESOMAR International Code on Market, Opinion and Social Research and Data Analytics. Available at: https://www.esomar.org/uploads/pdf/professional-standards/ICCESOMAR_Code_English_.pdf (Accessed 7 September 2021).

Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України [Електронний ресурс]: Постанова Президії Вищої Атестаційної Комісії України від 15.01.2003 №

7-05/1. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v05_1330-03#Text. – Назва з екрану. –
Дата перегляду: 07.09.2021.